

Pia Arke, yderst til venstre, hørte til de første generationer af børn, der kom ud af blandede ægteskaber eller kortvarige forbindelser mellem danske mænd og grønlandske kvinder. Hun brugte ofte sig selv i sin kunst, der udforsker mødet mellem Danmark og Grønland. Foto: PR Foto / Brandts

Pia Arke blotlægger historien med krop og kort

For første gang bliver en af Grønlands mest markante kunstnere vist frem for et dansk publikum. Vi fik en rundvisning i udstillingen af en, der har historien om Danmark og Grønland helt inde på livet.

Malena Rønnow Hausmann
maroh@jfmedier.dk

ODENSE: Noget af det første, Nauja Bianco påpeger, da jeg ringer til hende, er, at Pia Arkes efternavn ikke udtales med tryk på første stavelse, så det rimer på det danske fornavn Bjarke.

Det grønlandske "k" er et

kryds mellem et "k" og et "gr", og trykket ligger på sidste bogstav. Tænk på ordet "parket" (som i første parket i teatret), men uden første og sidste bogstav.

- I dag ville man skrive Arqi, men hun er navngivet, før den nye grønlandske retstavning blev vedtaget i 1973, forklarer Nauja Bianco, hvis fornavn også følger den gamle retstavning. Det

udtales Naja.

Nauja Biancos er direktør i Nordatlantisk Hus i Odense, er halvt grønlandsk, halvt dansk - som Pia Arke - og har sagt ja til at være min rejsefører på på udstillingen "Pia Arke - Drøm og Fortrængning", der 12. maj slog dørene op på Kunstmuseum Brandts.

Min viden om Grønland begrænser sig til, hvad jeg fik med fra et par emneuger i skolen og for nylig DR's dokumentarer og artikler om tvungne adoptioner og medicinske indgreb uden samtykke. Med det som bagtæppe er Pia Arkes værker en stærk og personlig indføring i mødet mellem

FAKTA

OM UDSTILLINGEN

"Pia Arke - Drøm og Fortrængning" er den første større soloudstilling af Pia Arkes kunst, og en af ganske få udstillinger, hvor en grønlandsk kunstner forholder sig til Grønland.

Udstillingen åbnede på Kunstmuseum Brandts 12. maj og kan ses indtil 20. november 2022. Den har været vist på Louisiana og på Kunsten i Aalborg, før den kom til Odense.

Danmark og Grønland.

Pia Arke nåede kun at være aktiv som kunstner i omkring tyve år, før hun døde af kræft i 2007. Blandt andet derfor er hun relativt ukendt for det almindelige museums publikum, men det er ikke den eneste grund til, at udstillingen på Brandts er vigtig.

- Det har betydning, hvem der fortæller, for man er altid farvet af det perspektiv, man kommer med. Her er en soloudstilling med en grønlandsk kunstner, der betragter landet og magtrelationen mellem Grønland og Danmark fra et grønlandsk perspektiv. Alene det betyder, at det er en anden må-

de at se på. Det er betydningsfuldt, siger Nauja Bianco.

Men hvem var Pia Arke? Hun blev født i 1958 i Ittoqqortoormiit - en lille by, der ikke ville have eksisteret, hvis ikke danskerne havde fundet på at grundlægge den for at undgå en norsk annektering af det østlige Grønland.

Hendes mor var inuk (entalsformen af ordet inuit, red.) og syerske, hendes far var en dansk telegrafist, hvis arbejde bragte familien til forskellige egne af Grønland. Hun rejste til Danmark i 1987 og blev færdiguddannet fra Det Kongelige Danske Kunstakademi i 1995.

Telegrafen som familiehistorie

Ligesom Pia Arke selv står med et ben i hver lejr, er både udstillingen og værkerne bogstaveligt talt blandede. Værkerne spænder fra fotos af forskellig art til komplekse collager - altid med hovedvægt på fotografiet og ofte med Pia Arke selv i billedet. Resultatet er mere nærværende og mere kropslig, end "rene" fotos ville være.

- Det her er jo familiehistorie for rigtig mange grønlandere, siger Nauja Bianco, da vi står foran fotoserien "Telegrafi".

Hendes biologiske farfar kom, ligesom Pia Arkes far, til Grønland som telegrafist, men rejste fra Naujas farmor og far igen.

Værket består af 18 billeder, der viser en ung mand, der rejser fra Danmark til Grønland for at arbejde som telegrafist. Vi ser den ukendte mand posere ved rælingen med havet som baggrund, vi ser skibet i høj søgang, og vi ser de telegrafmaster og huse, han arbejder med og fra. Midt i serien er et billede af en statue af Samuel Morse, der står i Central Park i New York. Billedet af Morse har Pia Arke selv taget. De andre billeder er fund.

Serien viser også den unge telegrafist med armene om to grønlandske piger. Det er muligvis begyndelsen på Pia Arkes egen historie. Vi ved det ikke, for vi får ikke andre anvisninger end værkets nøgterne titel.

- I løbet af halvtredserne og tresserne kom der pludselig mange mænd til Grønland fra Danmark for at arbejde, og det skete ofte, at de gjorde en grønlandsk kvinde

Pia Arke brugte ofte sig selv i sin kunst, blandt andet i selvportrættet fra 1992. Foto: Brandts / Kristian Dyg

I løbet af halvtredserne og tresserne kom der pludselig mange mænd til Grønland fra Danmark for at arbejde, og det skete ofte, at de gjorde en grønlandsk kvinde gravid. 1958, hvor Pia Arke blev født, var begyndelsen til de blandede ægteskaber og blandede grønlandsk-danske børn. Derfor skulle hun også udforske, hvad den her nye identitet var.

NAUJA BIANCO, DIREKTØR I NORDATLANTISK HUS

gravid. 1958, hvor Pia Arke blev født, var begyndelsen til de blandede ægteskaber og blandede grønlandsk-danske børn. Derfor skulle hun også udforske, hvad den her nye identitet var, siger Nauja Bianco.

Ikke flere glansbilleder
Pia Arke brugte sin egen krop i sin kunstneriske søgen efter ståsted og identitet.

- Blandt andet derfor er hun stadig interessant i dag. Hendes kunst taler ind i det identitetspolitiske med for eksempel Black Lives Matter og MeToo. Hun var også en af de få kunstnere, der bruger sin egen krop og sin egen

nøgenhed i sine værker, siger Nauja Bianco.

Udstillingsbilledet er fotografiet "Selvportræt" fra 1992. En afklædt Pia Arke står med ryggen til kameraet og ser ud over et goldt, koldt grønlandsk landskab. Billedet er en illusion, for det er en dobbelteksponering, der er sammensat af to forskellige billeder, fremkaldt på samme stykke fotopapir. Pia Arke har ikke stået afklædt i den grønlandske kulde for at tage billedet.

- Det er helt kontraintuitivt at stå nøgen i sådan et landskab. Hun beskriver splittelsen mellem myten om "de ædle vilde" og det moderne menneske ved at

bruge sin nøgne krop og tilknytningen til naturen, siger Nauja Bianco.

I billederne med titlerne "De Tre Gratier" står Pia Arke, hendes kusine og en tredje kvinde alle foran et legemsstort billede af et islandskab. I hånden har de hver en traditionel grønlandsk genstand: en tromme, en maske, en hundepisk.

- Hun bryder med glansbilledet af de grønlandske kvinder i nationaldragt, som man kendte det fra Christian den Tiendes besøg i 1921. På Pia Arkes billeder optræder kvinderne i moderne, vestligt tøj med de her traditionelle genstande. Det er en direkte udfordring af den etablerede måde at se grønlænderne på, siger Nauja Bianco.

I et af billederne vender kvinderne ryggen til. I alle de andre ser de ud på beskueren med et neutralt, lidt alvorligt blik. Rollerne føles byttet om, så det ikke er grønlænderne anno 1993, der bliver betragtet af koloniherrerne, men de mennesker, danskerne har koloniseret, der ser ud på os.

Kropstemaet vender tilbage, også hvor man ikke forventer at finde det. I de store collager med titlen "Legende I-V" har Pia Arke samlet gamle landkort og indfarvet dem med havregryn, kaffe, mel, sukker og ris, som ikke findes naturligt i Grønland.

På kortene er hver lille fjord og forgrening i kystlinjen farvet ind, så de næsten ligner lungevæv. I Pia Arkes hænder bliver kortene nærmest et udsagn: Det kan godt være, at de opdagelsesrejsende tværede deres tilstedeværelse og navne ud over landet, som en treårig tværer sin mad, men det er grønlænderne, der har landet som en forlængelse af deres kroppe. De har bogstaveligt talt landet inde på livet.

Battleroyal har tidligere lavet åbningsceremonien for Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017 og Remix-åbningsceremonien for den europæiske kulturhovedstad Esch2022 (billedet). Foto: Chris Moylan

Prisvindende berlinere skal lave årets store show til H.C Andersen Festivals

En konflikt mellem Ole Lukøje og en flok børn, der ikke vil sove. Det er omdrejningspunktet, når H.C. Andersen Festivals og de prisvindende showproducenter fra Battleroyal præsenterer et af festivallens højdepunkter; udendørsshowet i Munke Mose.

FESTIVAL

Klaus Knakkergaard
kkn@fynskemedier.dk

Den kære Ole Lukøje skal stramme sig an, hvis han skal lokke de odenseanske børn i seng under H.C. Andersen Festivalen.

Dels spiller han selv hovedrollen i årets store show, der igen finder sted i Munke Mose, dels meget på, at selv de mest søvnige får svært ved at lukke et øje, når først showet skydes igen.

Det er nemlig en gruppe prisvindende producere med sans for at visualisere den gode historie, som festivalen har hentet til Odense i år.

Det starter som en godnat-historie, men udvikler sig til en duel mellem Ole Lukøje og

en flok odenseanske drenge og piger, der gør oprør mod deres sengetider. Børnene mener, at det er deres tur til at fortælle historier, og de fortæller dem højt, sjovt og farverigt.

Dermed er scenen sat til det store show i Munke Mose under årets H.C. Andersen Festivals.

Her gør både Ole Lukøje og de odenseanske børn deres ypperste for at vinde støtten fra publikum i Munke Mose, som skal vælge, om de hepper på Ole Lukøje, når han prøver at tale fornuft til børnene eller børnene, der ikke gider passe deres sengetider og bruger alle de mest kreative påfund for at overvinde drømmenes herre.

Prisvindende producenter og lokale talenter

Bag showet står de internationalt anerkendte showproducere og historiefortællere Battleroyal fra Berlin. Det prisvindende produktionshus skabte åbningsceremonien for Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017 samt både den imponerende pressekongressen i februar 2020 og REMIX-åbningsceremonien for den europæiske kulturhovedstad Esch2022.

Nu glæder de sig til at indtage scenen i Munke Mose til årets H. C. Andersen Festival.

- Vi vil gerne skabe en helt særlig oplevelse, hvor vi inddrager det lokale samfund. Derfor har vi kreeret et show, som bliver et vildt open-air cirkus fyldt med musik, farver, dans og video fra børne-

ne i Odense, siger Michael Masberg, associeret kreativ direktør hos Battleroyal, i en pressemeddelelse.

- Showet består af videomateriale, der er optaget på forhånd med odenseanske børn, og så har vi tilføjet live-performance med artister, akrobater og dansere. Vi har også indledt et samarbejde med flere lokale artister, hvor både Den Kongelige Balletskole i Odense og Elite Teater bidrager med talenter foruden vores egne artister.

"Paraplyhuset - The House of Wonders" er et af de helt store højdepunkter til årets H.C. Andersen Festivals. Showet er udviklet rundt om eventyret Ole Lukøje for at ære H.C. Andersen og hans særlige evne til at digte børnehistorier. Battleroyal havde også et ønske om at bringe odenseanske børn i centrum, give dem en stemme og portrættere historien fra deres perspektiv.

Og der er da også stor begejstring på festivalkontoret.

- Vi er enormt stolte over, at vi i samarbejde med så store internationale aktører som Battleroyal kan invitere vores publikum til et helt unikt show. Ikke mindst er jeg glad for, at der inddrages flere af vores lokale talenter fra Odense, siger festivaldirektør Peter Bøgholm.

Showet kan opleves torsdag 25. august, fredag 26. august og lørdag 27. august, alle dage kl. 22.00 og igen kl. 23.15. Showet varer ca. 25 minutter og er gratis at opleve.

Nauja Bianco er selv er halvt grønlandsk og halvt dansk. Hun mener, at Pia Arkes værker er vigtige at vise frem for et dansk publikum, fordi de viser den grønlandske side af historien. Foto: Malena Rønnow